

KÚRIA

Bfv.II.321/2015/3.szám

A Kúria Budapesten a 2015. év június hó 25. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntettének kísérlete miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Fonyódi Városi Bíróság 9.B.141/2010/27. számú ítéletét, valamint a Zalaegerszegi Törvényszék, mint másodfokú bíróság Bf.56/2013/5. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A terheltet a Fonyódi Városi Bíróság a 2011. december 5. napján kelt 9.B.141/2010/27. számú ítéletével bűnösnek mondta ki magánokirat-hamisítás vétségében [1978. évi IV. tv. (a továbbiakban korábbi Btk.) 276. §] és csalás büntettének kísérletében [korábbi Btk. 318. § (1) és (5) bekezdés a, pont]. Ezért halmazati büntetésül 7 hónapi börtönre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette. Rendelkezett a bűnjelről és a bűnügyi költség megfizetéséről.

A Zalaegerszegi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2012. június 19. napján meghozott Bf.193/2012/7. számú végzéssel az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és törvényes vád hiánya miatt az

eljárást megszüntette. Jogi álláspontja szerint a cselekmény helyes minősítése a korábbi Btk. 238. § (2) bekezdés a, pontjába ütköző és az (5) bekezdés szerint minősülő hamis tanúzás büntette, mely ellen pótmagánvádnak nincs helye.

A Pécsi Ítéltábla, mint harmadfokú bíróság a Bhar.II.315/2012/6. számú, 2012. december 4. napján kelt ítéletében a másodfokú határozatot a korábbi Btk. 276. §-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségére vonatkozóan helybenhagyta, a korábbi Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a, pontja szerint minősülő csalás büntettének kísérletéről, a bűnjelről és a bűnügyi költségről rendelkező részében hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

A megismételt másodfokú eljárás során eljárta Zalaegerszegi Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 2013. április 30. napján kihirdetett Bf.56/2013/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét a már jogerősen elbírált magánokirat-hamisítás vétségére vonatkozó rész kivételével helybenhagyta.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. § (1) bekezdés b) és c) pontját megjelölve az alapítélet hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése érdekében.

A felülvizsgálati indítvány anyagi jogszabálysértés tekintetében a korábbi Btk. 32. § b), a 33. § (1) bekezdés b) pontjának, eljárási szabálysértést illetően a Be. 231. § (2), a 267. § (1) bekezdés c) és f) pontjait, a 373. § (1) bekezdés I. c) és II. b) pontját jelölte meg.

Az indítvány I. és II. részében részletesen kifejtett indokok alapján elsődlegesen a bűncselekmény elévülésére, a törvényes vád hiányára és arra hivatkozott, hogy a megismételt másodfokú eljárásban két, törvényi rendelkezés folytán kizárt bíró vett részt. Az indítványozó a törvényes vád hiányát abban látta, hogy a terheltet a nyomozati szakban a csalás bűncselekmény tekintetében nem gyanúsították meg, így ezen bűncselekmény miatt megszüntető határozat sem született, következésképpen hiányzott a pótmagánvád törvényi előfeltétele.

A felülvizsgálati indítvány mindezen túlmenően utal arra is, hogy a pótmagánvádló indítványában nem tett eleget a Be. 230. § (2) bekezdésben előírt indokolási kötelezettségének, azaz az indítvány nem tartalmazza azokat az indokokat, amely alapján a nyomozás megszüntetésének ellenére a pótmagánvádló a bírósági eljárás lefolytatását indítványozza.

A felülvizsgálati indítvány III. részében kifogásolta továbbá, hogy a pótmagánvádló a vádat bizonyítani nem tudta, nem lehetett beazonosítani az eszközt, amellyel a vitatott tartalmú okiratok készültek, nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy az egyes nyomatok és kézjegyek milyen sorrendben kerültek az okira.

A védő kérte az alapeljárás során felmerült 160.000 Ft védő díj és költség megtérítését.

A pótmagánvádló és képviselője a felülvizsgálati indítványra észrevételt nem tett.

III.

A felülvizsgálati indítvány a tényállást érintő III. részében törvényben kizárt, az I. és II. részében alaptalan.

1.) A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi kifogás lehetőségét biztosítja, azaz nem nyitja meg a ténybeli sérelmezés lehetőségét.

Felülvizsgálatban a felülbírálat a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] kötött. Tehát a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A tényálláshoz kötöttség azt jelenti, hogy felülvizsgálatban nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan: ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

A felülvizsgálati indítvány III. részében valójában az irányadó tényállást, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, átértékelését célozta, és mindezen keresztül kifogásolta a bűnösségének megállapítását, ez pedig a felülvizsgálatban kizárt.

2.) A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott ún. feltétlen (más megjelöléssel: abszolút) eljárási szabálysértéssel került sor. A Be. 373. §-a (1) bekezdésének I.c) pontja pedig előírja, hogy hatályon kívül helyezést és az eljárás megszüntetését vonja maga után, ha a bíróság törvényes vád

hiányában járt el.

A Kúria azt állapította meg, hogy az alapügyben a bíróság nem járt el törvényes vád hiányában, a felülvizsgálati indítvány álláspontja téves.

A Be. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a bíróság ítélezése során törvényes vád alapján jár el. A Be. 2. §-ának (2) bekezdése értelmében törvényes a vád, ha a vádemelésre jogosult a bírósághoz intézett indítványában meghatározott személy pontosan körülírt, büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt a bírósági eljárás lefolytatását kezdeményezi.

A vád törvényessége nem kevesebb, mint amit a büntetőeljárás törvény a 2. §-ának (2) bekezdésében megkövetel, de annál nem is több. A vád törvényessége valójában a vádirattal szemben támasztott tartalmi követelmények [Be. 217. § (3) bekezdés] minimuma.

A bíróság e körben azt vizsgálja, hogy a benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas-e [Be. 267. § (1) bekezdés j), k) pont; 309. § (1) bekezdés, 332. § (1) bekezdés d) pont], s ha alkalmasnak találja, ügydöntő határozatában dönt a vádról [Be. 257. § (1) bekezdés 2. mondat].

A felülvizsgálati indítvány a benyújtott - az alapul szolgáló ítéletben elbírált, a csalás bűncselekményre vonatkozó - vádirat kapcsán semmiben sem vitatta a Be. 2. §-ának (2) bekezdésében meghatározott feltételek fennálltát, ekként az alaki legitimációt (a pótmagánvádló vádlói jogosultsága), a személyre egyéniesítettséget (terhelt meghatározottsága) és a tartalomra konkretizáltságot (cselekmény meghatározottsága).

A felülvizsgálati indítvány voltaképpen a büntetőeljárás törvény kritériumait meghaladó feltételeket támasztott, midőn azt kifogásolta, hogy a csalás bűncselekményben elmaradt gyanúsítás miatt pótmagánvád nem volt benyújtható.

A Kúria ezt az álláspontot nem osztja.

A Kúria a pótmagánvádló vádindítványát áttekintve és az alapítélettel egybevetve megállapította, hogy a vád maradéktalanul megfelelt a Be. 2. §-ának (2) bekezdésében megszabott feltételeknek. A benyújtott vád alaki és tartalmi szempontból eljárásra alkalmas, másként fogalmazva törvényes volt. A vád törvényességét nem érinti ugyanis, hogy a vád benyújtását egyáltalán megelőzte-e nyomozás, betartották-e a nyomozás és a vádemelés eljárásjogi szabályait, illetve a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékokon nyugodva megalapozott-e (EBH 2299).

Ezen túlmenően a pótmagánvád emelésének nem minden esetben előfeltétele az, hogy a megvádolt személyt a nyomozás során gyanúsítottként szerepeljen. Ha ugyanis a nyomozás során feltárt bizonyítékok nem támasztják alá a feljelentésben foglaltakat, vagy nem az abban megjelölt személy elkövetésére utalnak, gyanúsított kihallgatásra nem kerülhet sor (90.BKv. I.6.f) pont). Valójában az adott ügyben is emiatt került sor az ügyészség részéről a nyomozás megszüntetésére, s nyitotta meg a pótmagánvádlónak a vagyon elleni bűncselekmény tekintetében személyében való érintettsége okán a pótmagánvád előterjesztésének lehetőségét.

Kétségtelen, hogy a pótmagánvádló indítványa nem felelt meg a Be. 230. § (2) bekezdés 1. mondata második részében írt azon követelménynek, mely szerint a vádindítványnak tartalmaznia kell azokat az indokokat is, amelynek alapján a nyomozás megszüntetése ellenére a bírósági eljárás lefolytatását indítványozza. Ezen indokolási kötelezettség elmulasztása miatt az elsőfokú bíróságnak a vádindítványt a Be. 231. § (2) bekezdés d, pont második fordulata alapján el kellett volna utasítani (90. BKv. 4. és 6.). Az indokolási kötelezettség elmulasztása azonban nem eredményezi a vád törvényességének hiányát, hanem csak kellékhianyossá teszi azt (1/2007. Bkv. A.I.2.), melyre felülvizsgálati indítvány nem alapítható.

3. A felülvizsgálati indítvány kifogásolta továbbá, hogy a Zalaegerszegi Törvényszék előtt Bf.56/2013. számon folyó megismételt másodfokú eljárásban két olyan bíró is részt vett, akik a hatályon kívül helyezett Bf.193/2012/7. számú határozat meghozatalában is részt vettek. A felülvizsgálati indítvány álláspontja szerint így a Be. 21. § (3) bekezdés c) pontjának második fordulata értelmében az ítélet meghozatalában kizárt bírák vettek részt.

A Be. 416. § (1) bekezdés c, pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott ún. feltétlen (más megjelöléssel: abszolút) eljárási szabálysértéssel került sor. A Be. 373. §-a (1) bekezdésének II.b) pontja pedig előírja, hogy hatályon kívül helyezést von maga után, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt.

A Be. 21. § (3) bekezdés c) pontjának második fordulata értelmében a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a megalapozatlanság miatt hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában vett részt.

A Pécsi Ítéltábla Bhar.II.315/2012/6. számú ítéletében a hatályon

kívül helyezés indokaként a Be.373. § (1) bekezdés II.e) pontját, azaz a Be.373. § (1) bekezdés I.c) pontja szerinti - törvényes vád hiánya - ok törvénysértő megállapítása miatti megszüntetést hívta fel. Ez az ok azonban nem a megalapozatlanságra, hanem az eljárási szabályok megsértésére utal, így a megismételt eljárásban a hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett bírák eljárhattak. Ebből következően a felülvizsgálati indítvány ebben a körben is alaptalan.

4. A Be.416. § (1) bekezdés a, pontja alapján felülvizsgálatnak van helye a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Ebben a körben az indítvány a bűncselekmény elévülésére hivatkozott, de semmiféle indokát nem adta annak, hogy az indítványozók álláspontja szerint miért évült el a csalás bűncselekmény büntethetősége.

Az alapeljárásban is alkalmazott korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján a cselekmény büntethetősége elévül a bűncselekmény büntetési tétele felső határának megfelelő idő, de legalább három év elteltével. A korábbi Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és az (5) bekezdés a, pontja szerint minősülő csalás büntettének elkövetőjére a törvény egytől öt évig terjedő szabadságvesztés kiszabását rendeli, tehát az elévülési idő adott esetben 5 év.

Az elévülés határidejének kezdő napja befejezett bűncselekmény esetén az a nap, amikor a törvényi tényállás megvalósul [korábbi Btk. 34. § a) pont]. Az elévülést félbeszakítja a büntető ügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye; a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik [korábbi Btk. 35. § (1) bekezdés].

Az irányadó tényállás szerint a vitatott cselekmény esetében a terhelt a 2005. május 25. keltezésű váltót a közjegyző előtt 2005. december 6. napján foglaltatta közjegyzői okiratba, majd 2005. december 9. napján keltezett levelében szólította fel annak alapján fizetésre V. G. sértettet. A sértett feljelentése alapján a Fonyódi Rendőrkapitányság 2006. március 22. napján rendelte el a nyomozást, mely időponttól kezdődően az elévülés határideje újra kezdődött. Nem számolva egyenként az elsőfokú bíróságnak az elévülést egyébként is félbeszakító eljárási cselekményeit, a Fonyódi Városi Bíróság első ítéletét már 2008. december 1. napján meghozta az ötéves elévülési időn belül, s ez időponttól számítva az öt év a jogerős határozat megszületéséig, 2013. április 30. napjáig sem telt el. Következésképpen a csalás bűncselekmény büntethetősége nem évült el, az erre irányuló anyagi jogszabálysértésre hivatkozás

alaptalan.

Mindezek alapján a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsülésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

Figyelemmel arra, hogy a felülvizsgálati indítvány eredményre nem vezetett, a meghatalmazott védő díjaként és költségeként felmerült bünygyi költség megtérítésére törvényes lehetőség nincsen.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. június 25.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Szathmáry Béla s.k.
előadó bíró, Dr. Jávori Tünde s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné